

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра державного управління

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

_____ 2017
року «___» _____

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Конкуренція як політична проблема

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 052 Політологія
освітній рівень Бакалавр
освітня програма Політологія
спеціалізація _____

_____ (за наявності)

_____ (назва спеціалізації)

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2017/2018</u>
Семестр	I
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Зубчик Олег Анатолійович, к.ф.н., доцент кафедри державного управління

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробники: *Зубчик Олег Анатолійович, к.ф.н., доцент кафедри державного управління*

Затверджено
« _____ » _____ 20__ р.

Зав. кафедри державного управління
_____ (Неліпа Д.В.)

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20__
р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від « _____ » _____ 201__ року № _____
Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

« _____ » _____ 20__ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечення стійкої системи знань про конкуренцію, як політичну проблему та про конкурентоспроможність країни, як аналітичний і політичний інструмент, концепції економічного та політичного розвитку, модель суспільно-політичних та державно-управлінських відносин у минулому, теперішньому та майбутньому.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти **мають знати** макросоціологічні теорії соціально-історичного розвитку суспільства; загальну природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, основні, поняття та методи політології; основи економічної теорії.
2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ суспільного життя, економічних та політичних процесів та подій; застосовувати основні терміни, категорії та класифікації політичної науки в аналізі суспільно-політичних та державно-управлінських відносин; виявляти особливості та сучасні тенденції взаємовідносин у суспільстві та між суспільствами в умовах дії сучасних факторів (інтеграції, глобалізації, інших).
3. **Володіти навичками** самостійного пошуку, типологізації та управління інформацією; використання іншомовних фахових джерел; вчитися та оволодівати сучасними знаннями;

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна «Конкуренція як політична проблема» належить до переліку дисциплін вибору студента та викладається у I семестрі 3 курсу бакалаврату. Навчальна дисципліна знайомить студентів із основами політичних, економічних та міждисциплінарних досліджень, які є новою міждисциплінарною галуззю досліджень суспільного феномену конкуренції у різних типах та моделях суспільно-політичних та державно-управлінських відносин. Визначається предмет, завдання, теоретичні основи, методології, основні напрямки та проблематика сучасних політичних, економічних та міждисциплінарних досліджень конкуренції та конкурентоспроможності суспільства, країни, держави. З'ясовуються політичні та економічні засади управлінської діяльності такого політичного суб'єкта, як держава, досліджується його соціокультурна та ідеологічна основа.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про сучасні політичні, економічні та міждисциплінарні дослідження конкуренції, основну проблематику, дослідницькі підходи та методології вивчення різноманіття поглядів, концепцій та моделей взаємодії суб'єктів та об'єктів конкуренції та конкурентоспроможності суспільств, країн та держав.

У результаті студенти мають не лише продемонструвати теоретичні знання даної теми, але й засвоїти та використовувати ці знання у своїх самостійних дослідженнях політичних та економічних процесів, уміючи надавати неупереджену експертну, аналітичну оцінку процесам та явищам у контексті динаміки суспільно-політичних відносин в Україні та світі.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
11	предмет, методи, теоретичні основи філософських, політологічних, економічних, міждисциплінарних	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	5

	досліджень конкуренції як політичної проблеми та суспільного феномену			
1.2	основну проблематику класичних та сучасних досліджень конкуренції як політичної проблеми та суспільного феномену, аналізувати їх	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь	5
1.3	принципи політичного аналізу суспільно-політичних відносин, явищ та процесів, критерії та показники у контексті розвитку конкуренції та підвищення конкурентоспроможності суспільства, країни, держави та громадянина	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	5
1.4	ідеологічні засади політичної, економічної діяльності в контексті суспільного розвитку в Україні та інших країнах	Самостійна робота	Конспект першоджерел	6
1.5	особливості конкуренції як атрибуту капіталістичної економіки	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота	5
1.6	Характерні риси прояву конкурентних відносин у сучасному суспільстві – «інформаційному суспільстві», «суспільстві знань», в умовах «зеленої» та «синьої» економік, у «суспільстві майбутнього»	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	14
	Вміти:			
2.1	демонструвати знання спеціалізованої літератури з тем курсу	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5
2.2	пояснювати варіативність станів суспільного розвитку, як наслідку прийняття політичних рішень на основі географічних, політичних, воєнних, суспільних та економічних факторів	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, пояснення до конспекту першоджерел презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	10
2.3	здійснювати дослідження станів суспільного та політичного розвитку, спираючись на методики політологічних та міждисциплінарних досліджень	Семінар, Самостійна робота	презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій, письмова контрольна робота	10
2.4	здійснювати експертну оцінку явищ та процесів у контексті реалізації державних політики щодо стану та розвитку конкуренції	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5
2.5	виявляти причинно-наслідкові зв'язки в динаміці суспільно-політичних процесів у контексті дослідження конкуренції, аналізувати політичні аспекти, пропонувати шляхи вирішення проблем у контексті розвитку суспільства	Семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, текст рекомендацій	5
2.6	готувати рекомендації та матеріали для консультацій та для врахування при прийнятті політичних рішень суб'єктами політичної діяльності та міжнародного бізнесу щодо розвитку конкуренції та стану конкурентоспроможності суспільства, країни, держави	Самостійна робота	Текст рекомендацій	5
	комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів з експертними оцінками, статистичними даними МВФ, ООН, ЄС та іншими, читання новітньої літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, текст рекомендацій	3
3.2	презентувати результати досліджень, самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	3
3.3	вести полеміку стосовно питань про суспільно-політичні процеси в світі та в Україні в умовах	Семінари	Дискусії	3

	інтеграції та глобалізації на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом політичних наук			
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацювати літературу з філософських, політологічних, міждисциплінарних досліджень конкуренції, володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	2
4.2	вирішувати комплексні завдання з верифікацією результатів досліджень, експертних оцінок, порівнювати їх із результатами власне проведених досліджень	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5
4.3	нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість проведених досліджень і пояснень, коментувань суспільно-політичних явищ та процесів	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	4

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни					
Програмні результати навчання					

7. Структура курсу: у курсі передбачено 2 змістових частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів, з використання інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком. *Перша частина курсу* присвячена історії та методології досліджень (предмет, завдання, основні напрямки та методики досліджень конкуренції у різних контекстах на етапах суспільного розвитку). *Друга частина курсу* присвячена політичному аналізу ідеологічних засад, політичних та соціокультурних умов конкретних національних, регіональних та світової економік.

8. Схема формування оцінки:

8.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.6); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

2. Доповнення / дискусія:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

3. Конспект першоджерел:

2 бали – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями

1 бал – студент законспектував текст без цитувань та пояснень

4. Самостійна робота, підсумкова письмова робота:

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються неточності.

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх двох частин та виконання самостійних робіт.

8.2 Організація оцінювання:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Усна відповідь ¹	Протягом семестру, теми 1-10	«1» x 10 = 10	«5» x 2 = 10
Доповнення, участь в дискусіях	Протягом семестру, теми 1-10	«1» x 8 = 8	«3» x 2 = 6
Конспекти першоджерел ²	Тексти до тем. Список текстів в Додатку самостійної роботи студента) Термін виконання – листопад.	«1» x 1 = 1	«2» x 2 = 4
Самостійна індивідуальна робота ³	Дослідження вимог роботодавців та аналіз компетенцій фахівця майбутнього Термін виконання – жовтень.	«10» x 1 = 10	«20» x 1 = 20
	Написання тексту рекомендацій для суб'єктів політики щодо врахування політичних ризиків, пов'язаних з станом розвитку людського капіталу в обраній країні Зазначте приблизний термін виконання	«10» x 1 = 10	«20» x 1 = 20
Підсумкова контрольна робота		«10» x 1 = 10	«20» x 1 = 20

¹ у разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі заліку: підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та підсумкової контрольної роботи

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0 - 59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Частина 1. Конкуренція як суспільний феномен і політична проблема				
1	Тема 1. Конкуренція як суспільний феномен: від Платона до сучасних теорій. Заняття 1. Ідеї конкуренції в працях мислителів: від Платона до Маркса. Заняття	4	1	2
2	Тема 1. Конкуренція як суспільний феномен: від Платона до сучасних теорій. Заняття 2. Ідеї конкуренції в працях мислителів: від Маркса до сучасних теорій	4	1	2
3	Тема 2. Економічна свобода та вільне підприємництво. Форум економічної свободи (Free Generation Forum, FGF, Київ)			2
4	Тема 3. Конкуренція як політична проблема: «філософія грошей»	2	1	2
5	Тема 3. Конкуренція як політична проблема: «спільнота і суспільство»	2	1	2
6	Тема 4. Конкуренція як атрибут капіталістичної економіки. Заняття 1. «Капітал» як механізм управління. «Загадка капіталу».	2	1	2
7	Тема 4. Заняття 2. «Ринок» як механізм управління. Асиметричні ринки і Конкуренція.	2	1	2
Частина 2. Конкурентоспроможність суспільства, країни і держави				
7	Тема 4. Ринок і держава: проблема конкурентоспроможності в умовах глобалізації	2	1	2
8	Тема 5. Політичні ризики і конкуренція	2	1	2
9	Тема 6. Людський капітал в системі політичного та державного управління	2	1	2
10	Презентація самостійного дослідження розвитку людського капіталу в обраній країні	2	2	6
11	Тема 7. Проблема індивідуального та колективного вибору: «тиранія більшості»	2	1	2
12	Тема 8. Конкуренція як політична проблема у «суспільстві знань». Заняття 1. Конкуренція і «міфи про суспільство знань»	2	1	2
13	Тема 8. Конкуренція як політична проблема у «суспільстві знань». Заняття 2. Конкуренція у контексті «зеленої» та «синьої» економік	2	1	2
14	Тема 10. Проблема конкуренції, як політична проблема у суспільстві майбутнього. Професії майбутнього.	2	2	
15	Індивідуальна самостійна робота: аналіз компетенцій фахівця майбутнього			8
16	Підсумкова контрольна робота	2		
	ВСЬОГО	34	16	40

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – 34 год.

Семінари – 16 год.

Самостійна робота - 40 год.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Александрова О. С. Зубчик О.А. Конкуренція: благо чи зло. Специфіка та тенденції розвитку : Наук. вид. / О. С. Александрова, О. А. Зубчик; Центр дослідж. пробл. конкуренції. - К. : Обрії, 2006. - 143 с.;
2. Гюнтер П. [Синя економіка](#). - Фонд: Богдана Гаврилишина, 2012. - 353 с.;
3. Жаліло Я.А. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / Я.А. Жаліло, Я.Б. Базиліук, Я.В. Белінська та ін.; за ред. Я.А. Жалі-ла. – К. : НІСД, 2005. – 388 с.
4. Полунєєв, Ю. В. Підвищення міжнародної конкурентоспроможності країни як домінанта стратегічного антикризового управління [Текст] / Ю. В. Полунєєв // Економічний часопис – XXI. – 2011. – № 1/2. – С. 23-27.
5. Стадвелл, Джо. Чаму Азії вдалося. Успіхи і невдачі найдинамічнішого регіону світу. — К.: Наш формат. - 448 с.

Додаткова:

1. Белейченко, О. Г. Чинники впливу на конкурентоспроможність економіки / О. Г. Белейченко // Економіка та держава. – 2009. – № 8. – С. 33–35.
2. Бордовских А. Природа политического риска в условиях перехода от международного к глобальному мироустройству // Власть / А. Бордовских. - 2008, №11. – С. 31-37;
3. Джоель Вальдфогель. Тиранія ринку: чому ви не завжди можете отримати те, чого хочете. - К.: Темпора, 2011 - 288 с.;
4. Документальний фільм «Капіталізм».
5. Ентоні Гіденс. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. – Київ: Альтерпрес, 2004. – 104 с.
6. Ернандо де Сото «Загадка капіталу. Чому капіталізм тріумфує на Заході і зазнає поразки в усьому іншому світі». - Ніка-Центр, 2009. – 232 с.
7. Том Дж. Палмер. Моральність капіталізму. Те, про що ви не почуєте від викладачів / За ред. Тома Дж. Палмера К., 2014. — 128 с.
8. Жердецька А. [Конкурентоспроможність національної економіки в умовах глобалізації та активізації інтеграційних процесів.](#);
9. Зубчик О. Політичні ризики в умовах демократичної трансформації суспільства / О. Зубчик // Політ. менеджмент. - 2011. - № 4. - С. 92-104.
10. [Корчагин Ю. А. Эффективность и качество национальных человеческих капиталов стран мира. — Воронеж: ЦИРЭ. Вестник 38, 2011.](#);
11. Мічіо Кайку. Фізика майбутнього / Перекл. з англ. Анжели Кам'янець; наук. редактори Іван Вакарчук, Віктор Федоренко. – Львів: Літопис, 2013. – 432 с.
12. Смирнов Є.М., Кістей О.В. [Проблеми конкурентоспроможності України: держава і підприємство](#);
13. [LISBON EUROPEAN COUNCIL 23 AND 24 MARCH 2000 PRESIDENCY CONCLUSIONS](#);
14. Солов'єв В. П. [Конкуренция в условиях инновационной модели развития экономики](#) - К.: Феникс. –2006. - 165 с.;
15. Стиглиц Дж. В тени глобализации // Проблемы теории и практики управления. - № 2, 2003;
16. Ульрих Бек. Политическая теория знания и общество риска //ОБЩЕСТВО РИСКА: НА ПУТИ К ДРУГОМУ МОДЕРНУ а також Старатегии понижения межгосударственной конкуренции.
17. Ханс-Дітер Кюблер. [Міфи про суспільство знань](#). – К.: Переклад з німецької. Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. – 264 с.
18. The Global Competitiveness Index. Report 2015-2016 [Електронний ресурс]// The World Economic Forum. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports>. – Дата звернення: 03.02.2017.